

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Basilij & Chrysostomi lucubrationes quædam ab Erasmi censura vindicate,
Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

verum est, ait donum totum mendacibus periisse. Ex quibus verbis cum nullus sensus elici possit, quiquidem cum authoris mente conveniat, non equidē dubito, quin audacia mea apud candidum Lectorem facile veniam impetratura sit, si pro eo quod est in Græco, φησὶ δῶρον ψεύσιν παρεξολείδω ἅπαι, substituam φησὶ δὲ ὧρον ψεύσιν, &c. id est, ait propter horarum mendacium .i. quia certa horarum spatia non satis comprehensa habuerit, omnem sibi operam periisse. Mox, pro animalibus, signa malim, ut apertior sit sensus. Ibidemque ex Græco hæc sic restituo: aut etiam propter signorum transitum, cum stellæ in alia loca, vel ad alia signa transeant, horæ comprehensio concedetur, aut si ea comprehenditur, &c. Non longè autem hinc in densissimis tenebris versatur interpret, atque ita multa peccat, ut nulla mihi causa videatur, cur iis proferendis ac notandis chartam onerem. Ac præterquàm quòd in sensu labitur, ne versus quidē ab oratione soluta internouit: qui tamen animaduersi atque intellecti non parum huic loco splendoris afferunt. Ego igitur ad hunc modum ea transferenda censuerim. Cum enim dixisti,

Ἦν δὲ Κρόνον ἐσίδης γέγραρον ἐν Κύβριδος οἴκῳ,

Γάλλος ἢ μοιχὸς ἐνεπε τίω γένεσιν. id est,

Ædibus in Veneris Saturnus visus amœnæ,

Aut galli aut mœchi sidus habere docet.

Adhortans autem ad preces, ait:

Εὐχέσθω δὲ μοιχὸς ἀνὴρ καὶ ἄσωπτος ἀκοδοί,

Πόρνος καὶ μαλακὸς μὴ κατὰ γωνίαν γένεσιν. id est,

Oret ut & nequam, & fœdus dicatur adulter,

Non pathici atque hominis mollis habens genesim.

Atqui, ô bone vir, preces quâ vim habent ad sideris natalitij (hoc est fati) euerfionem? Nam ne genesis quidem genesis est, siquidem verum est quod profiteris, te omnibus dominari posse (hoc loco corruptè ac nullò planè sensu legitur in Græco, εἰς τὸ πάντων κρατεῖν δυνάσθαι τὸ ἀπάγγελμα, pro quo accommodatus fortalsè fuerit, εἰς τὸ πάντων κρατεῖν δυνάσθαι τὸ ἐπάγγελμα, iuxta illud, Sapiens dominabitur astris.) Quòd si immutabile & inuictum est fatum, cur hortaris homines, ut precibus deteriores non sint: (Expedire enim eis libidinosi atque adulteris esse potiùs, quàm cinædis & mœchibus:) cum nihil ex huiusmodi precatione fructus ad eos redeat, qui huiusmodi natalitio fidere nati sint? Porro cum hæc duo inter se pugnent, nempe & diis pro maiorum malorum auerfione supplicare, & sideris natalitij fatum vbique vincere, profectò is qui vtrumque docet, amens est. Preces enim, fatum, si modò est, non possunt tollere. Hæc sunt quæ in hoc caput 38. annotanda censui. Nam quæ sunt eiusmodi, ut sensum non admodum labefactent, ea dissimulanter prætereò: ut quod paulopòst sequitur, Menander tantus vates, pro, tuus vates, ὁ σὸς, & similia.

BASILII & CHRYSOSTOMI lucubrationes quædam ab Erasmi
censura vindicatæ. CAP. IX.

MERITò fanè hoc nomine in multorum grauissimorum virorum offensionem Erasmus incurrit, quòd nullis plerunque, aut certè non nisi frigidis & insulis rationibus fretus, integros etiam libros prisca Patribus adimere non dubitavit. Quæquidem ipsius temeritas (quid enim id facinus libertatem appellem?) vtinam saltem in Latinis scriptoribus constitisset, nec ad Græcos etiam, & quidem primæ notæ Doctores sese porrexisset. Etenim, ut cæteros

B

In Regio
libro cor-
ruptè le-
gitur,
κυσ
πασιδος
οἴκῳ.

mittam, Basilium quoque libri sui de Spir. sanct. bona parte truncare, & Chrysoftomum totis suis in Apostolorum Acta, & in posteriorem Pauli ad Corinth. Commentariis mutilare conatur: idque interdum cum tanta verborum acerbitate atque contumelia, vt in eo non modò iudicij grauitatem, sed etiam bonam mentem desiderare cogar. Quid enim aut de se arrogantius, aut in Chrysoftomum petulantius dicere poterat, quàm quòd in quadam ad Tonstallum Epistola, summi illius viri in Acta enarrationes suggillans, meliora se, etiam ebrium scribere potuisse iactat? Atqui tamen Chrysoftomus, illic in interpretando Scripturæ contextu breuior aliquanto, minùsque accuratus, quàm pro suo more, sit: tamen & phrasis ipsa (nam Græci quoque codicis mihi copiam libenter fecit Mullius vir clarissimus, propinquus ac summus amicus meus) & locorum communium tractandorum ratio, atque adedò spiritus ille, qui in omnibus Chrysoftomi scriptis viget, planè hunc librum ei asserunt. Quòd si hæc minùs sufficiunt, eiusmodi testem proferam, cuius pondus omnes Erasmi suspiciones protinus oppressurum est. Quis enim non multo potius ei fidem habendam putet, qui ante septingentos annos ex eo libro testimonium producens, Chrysoftomum auctorem apertè vocat, quàm ei qui nihil præter mera somnia, hoc est opiniones nulla solida ratione nixas, assert: Damascenus itaque (nam is est quem intelligo) lib. 3. cap. 15. de Orthod. fid. ex eo in 2. Homil. in Acta, Christi passionem propter beneficia, quæ hinc ad vniuersum hominù genus profluxerunt, actionis quodammodò rationem habere ostendit. Pari temeritate eiusdem in secundam Pauli ad Corinthios Homilias, vt nothas atque adulterinas atro calculo notat, & expungit. Quibus tamen haud scio an quicquam vnquam eruditius in lucem Chrysoftomus extulerit. Certè qui eas cum illis, quas in Epistolam ad Romanos edidit (quem verum ipsius foetum esse nemo adhuc extitit qui negaret) conferre voluerit, non lac lacti, vt prouerbio dici solet, nec ouum ouo similis, quàm eas inter se esse comperiet. Iam quia in ea Epistola, quam libro de Spiritu sancto idem Erasmus præfixit, vnà cum his duabus lucubrationibus, quas apertè iugulat, partem etiam illius tractatus Basilio assutam, falsòque ascriptam fuisse suspicatur, equidem vix risum in stomacho tenere queo, cum, quàm leuibis planèque stuppeis ratiunculis eruditissimi libri auctoritatem obterere, tamque pio viro germanum suum foetum eripere, aut certè imminuere nititur, animaduerto. Primùm ei vitio vertit, quòd interdum ad tragicum cothurnum intumescat eius oratio, nunc rursus ad vulgarem sermonem subsidat. Quasi verò non omnibus Oratoribus hoc familiare sit, vt, cum materia hoc poscit, altiùs stilum attollant, grandiorique dicendi genere vtantur. Deinde hunc librum Basilio ea de causa indignum esse censet, quòd in eo Author subinane quiddam habere videatur, velutque ostendet se didicisse quæ Aristoteles in Prædicamentis, & Porphyrius in libello de Quinque vocibus prædicabilibus tradiderunt. Ineptè id sanè, atque imperitè. Quid enim? An cum totius disputationis cardo in exiguarum quidem, sed permagni interim momenti præpositionum explicatione versaretur, fideique aduersarij externæ disciplinæ præsidij aduersus Orthodoxos abuterentur, eruditissimum virum minimè decuit, quo gladio illi per ipsius latus Ecclesiam petebant, eodem ipsos trucidare, planumque facere eos armis etiam illis, quibus plurimùm confidebant, inferiores esse? Nam de phrasis dissimilitudine, quam etiam caufatur, in eo certè (quemadmodù & in 2. Hom. de Ieiun. quæ, repugnet ille quantum volet, Basilij tamen est, citaturque à Damasceno

mascono in Parallelis) perspicuè fallitur. Neque enim vllum phrasis discrimen à quoquam agnoscì potest: vti facile existimabit, quisquis totum librum cum iudicio exolverit. Quid autem est quamobrem refutandis illius coniecturis diutiùs immòrer, cum vnus Eurhymius, Græcus etiam author, qui Alexij Imperatoris ætate floruit, omnes eas vno ictu profus elidat? Quoties enim hunc librum in sua Panoplia citat (id autem libentissimè facit) semper eum triginta Caputum librum nuncupat: vt iam nulla dubitandi occasio cuiquam relinqui videatur, quin totum illud opus Basilij sit. Hæc autē idcirco minùs grauius commemorauì, quoniam alioqui verebar ne sinistra illa Erasmi suspicio apud nonnullos tantum valeret, vt propterea 27. capitib. illius libri, in quo Ecclesiasticæ traditiones frementibus omnibus Hæreticis constituuntur, auctoritate, minùs quàm par esset, mouerentur.

Notata aliquot loca, in quibus Erasmi interpretatio à D. Basilij verbis discrepare videtur. CAP. X.

QVONIAM librum illu de Spiritu sancto, qui Basilij Magni nomine circumfertur, verum ac germanum ipsius esse superiore capite ostendimus, nunc in quibus Erasmi versio à Græcis interdum dissideat, annotare nō grauior. Nec tamen omnia huc cumulabo, sed ea duntaxat, quibus sententia corumpitur, aut certè obscuratur. Ac primùm ipsius verba apponam, tum Græca, quæ mox ipse, vt potero, Latina faciam. Cap. 1. Verum etiam vt ebs, qui illi huius studij consortes sunt, & omnium laborum socij sunt, ad perfectionem festinanti ad vberiolem profectum prouocemus. *G. ἀρχαίην δὲ εἰς τὸ πρῶτον, σωφρονοῦντες αὐτῶ τῆς ἀσθενείας, καὶ πάντα σωεὶκπονοῦντας ἐπιχειροῦντες, ὡς πρὸς τελείωσιν.* .i. vt cum potèd prouehamur, studiumq; vnà cum eò suscipiamus, atque ad perfectionem contendenti socios laboris nos adiungamus. Paulo post, testimoniis de Christo prolatis. *G. ἐν τοῖς ὑπὲρ χειρῶν μαρτυρείαις.* .i. tum cum martyrio pro Christo perfungendum est. Et infra, cum alij quidem ex his qui tum aderant, id obseruauerunt. *G. ἐπέστησαν πρὸς τὴν ἀσθενείαν.* .i. ingruerunt in nos, vel, reprehenderunt nos. Non enim idem est ἑπισηπῆν, quod ἐπιτηρεῖν. Cap. 2. Librariorum negligentia pro Aëtio, Aërio legitur. Cap. 3. aliàs sine quibus ratio non subsistat. *G. τὰ δὲ τῆς οὐκ ἀνευ λόγου ὑπέχειν.* .i. aliàs autem hanc rationem habete, vt sine iis nil efficiatur. Mox, vt causa vocabulo aliàs declaratur ipse conditor, aliàs instrumentum. *G. ὡς ἄλλως τὸν διωκτῆρα ὀνομάζει, καὶ τὸ ὄργανον ἄλλως.* .i. ita vt aliter opifex, aliter instrumentum significetur. In fin. à rebus sensibilibus. *G. ὡς τῆς ἐξωθεν.* .i. à prophanis auctoribus. Cap. 4. Haud tamen spiritus libertatem vlllo modo seruire iuxta submissionem & indignitatem rerum sensibilibus, sed iuxta id quod semper adest, ad exprimendam rerum proprietatem vocabulis nonnihil abutimur. *G. ἢ μὲν πῶς γὰρ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλευθερίου δουλεύειν πάντως φανερὴ τῇ μικροσυνεπειᾷ τῆς ἐξωθεν, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰὲν προσυγχάων οἰκείως ταῖς χεῖραις ὑπαλλάττειν τὰς ἐμφανήσας.* .i. Haud tamen Spiritus libertatem humilibus & abiectis externorum auctorum disciplinis profus seruire dicimus, verum habita ratione eius quod subinde occurrit, accommodatè ad id quod ex usu est, enunciationes immutare. Cap. 5. Quis, hic non profus id quod absurdum est, significat. ἀπρόν non idem est quod ἀτοπὸν, sed ἀδύνατον. Et infra, Ioseph loquens de insomniis, quæ viderat in carcere. Vertendum potius, quæ videntur ij, qui in carcere erant. Cap. 6. Vt iam non possint dicere per hanc vocem, inferiorem dignitatis gradum significari. *G. λειπόμενον τοῖνυν αὐτὸς τὸ τῆς ἀξίως ὑποδύει ἀπὸ τῆς φωνῆς ταύτης*